



ವನಿದು ಕುಂಭಮೇಳ?

ಸಮುದ್ರಮಂಥನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಕಲಶ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಮೃತ ಕುಡಿದರೆ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ನಂಬಿಕೆ. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ವಿಷ್ಣು ಮೋಹಿನಿಯ ರೂಪ ತಾಳಿ ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಿರುವಾಗ, ರಾಹು ದೇವತೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂತು ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಕೈ ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣು, ರಾಹುವಿನ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಮೃತದ ಕಲಶವನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಪುತ್ರ ಜಯಂತ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ, ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ತಂಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸ್ಥಳಗಳೇ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ನಾಸಿಕ್ (ಗೋದಾವರಿ ದಂಡೆ), ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಉಜ್ಜಯಿನಿ (ಕ್ಷಿಪ್ರಾ ದಂಡೆ), ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಯಾಗ (ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ, ಸರಸ್ವತಿ ದಂಡೆ) ಹಾಗೂ ಉತ್ತರಾಖಂಡದ ಹರಿದ್ವಾರ (ಗಂಗಾ ನದಿ ದಂಡೆ).



ಪ್ರಸ್ತುತ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ 'ಕುಂಭಮೇಳ' ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು. ಅದು ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಇರಬಹುದು ಅಥವಾ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚವು ಇರಬಹುದು ಅಥವಾ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಆದ್ಯತೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈವರೆಗಿನ ಮೇಳಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಸೆಳೆದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಮೇಳದ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಸಲ ಕುಂಭಮೇಳಕ್ಕೆ ಆದ ಖರ್ಚು ₹ 4 ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ಮೀರಿದೆಯಂತೆ!

ಕಳೆದ ಮಂಗಳವಾರ - ಜ. 15ರಂದು ವಿವಿಧ ಅಖಾಡಗಳ ಸಾಧುಗಳು ತ್ರಿವೇಣಿ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕುಂಭ ಮೇಳಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುಕ್ತ ಚಾಲನೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಇನ್ನು 49 ದಿನಗಳ ಮಹಾ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಸುದ್ದಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅಖಾಡಗಳ ಮೇಳ

ಕುಂಭಮೇಳದ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆ ಅಖಾಡಗಳು. ಮಹಾನಿರ್ವಾಣಿ, ನಿರಂಜನಿ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅಖಾಡಗಳು ಇವೆ. ವಿವಿಧ ಅಖಾಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಾಧುಗಳು ನದಿ ತಟದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗಾಗಿ ಭಕ್ತರು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಧುಗಳು ಆಡುವ 'ಜಲಕ್ರೀಡೆ'ಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವಿಸದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು 'ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಅಖಾಡ ಪರಿಷತ್' ಸತತ ನಿಗಾ ವಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಧುಗಳು ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವಾಗ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ನಿಂತು ನೋಡಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ದಾರಿಯ ಆಸುಪಾಸು ಪೊಲೀಸರ ಭದ್ರತೆಯೂ ಖಡಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ಬಾರಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕುಂಭಮೇಳಕ್ಕೆ ಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು 15 ಕೋಟಿ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತಯಾರಿ ನಡೆಸುವುದೆಂದರೆ ಅದೇನೂ ಸರಳವಲ್ಲ. ಸಾವಿರಾರು ಡೇರೆಗಳು, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಶೌಚಾಲಯ, ರಸ್ತೆಗಳು, ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸುರಕ್ಷತೆ, ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸ್ನಾನ ಘಟ್ಟಗಳ ಸಿದ್ಧತೆ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ - ಒಂದೇ ಎರಡೇ?

ಲಕ್ಷ ಶೌಚಾಲಯಗಳು

ಕುಂಭಮೇಳದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ನದಿಗಳ ಸಂಗಮದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ

ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದನ್ನು 'ಶಾಹಿ ಸ್ನಾನ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬಾರಿ ಒಟ್ಟು ಆರು ದಿನಗಳಂದು 'ಪವಿತ್ರ ಸ್ನಾನ'ವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಅಷ್ಟೇ ವಾರಗಟ್ಟಲೇ ಇರುವ ಆಸಕ್ತರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಜನಸಾಗರ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಉಳಿಯುವ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ?

ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ ಪ್ರತಿ ಕುಂಭಮೇಳದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆ ಇನ್ನಿತರ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ 'ಉತ್ಕೃತಿ'ಯಾಗುವ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ, ಕುಂಭಮೇಳದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅರಿವಾದೀತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಯೋಗಿ ಆದಿತ್ಯನಾಥರು ಈ ಸಲ 'ಸ್ವಚ್ಛ ಕುಂಭ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ತಡೆಗೆ ಹಲವು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂತೆ.

ದಿನನಿತ್ಯ ಕುಂಭಮೇಳದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃತಿಯಾಗುವ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹನ್ನೊಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕುಂಭಮೇಳದ ಆವರಣವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತು ವಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಲಯಗಳೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಇದಕ್ಕಾಗಿ 250 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ ರಸ್ತೆಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟು 900 ತಂಡಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಂಡಗಳು ದಿನದ 24 ಗಂಟೆಯೂ ಪಾಳೆ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿದ್ದು, ಕಚೇರಿಗಳು, ಶಿಬಿರಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ನಾನ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸಲಿವೆ.

ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ನಲ್ಲಿಗಳು ಪ್ರತಿ ನೂರು ಮೀಟರ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪೋಲು ಅಥವಾ ನಿಂತ ನೀರು ಕೊಳಚೆಯಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಪಡೆಗಳು ಗಸ್ತು ನಡೆಸಲಿವೆ. ದಾಖಲೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ - ಅಂದರೆ

